

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 7 cr., a dóua óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii
în
Blaș.

Anul IX.

Blaș 14 Octobre 1899.

Numórul 41.

Lupta în cestiunea autonomiei.

I.

Asupra modului, cum avem să ne apărăm de uneltirile *politice* de a încorpora și pe Români uniți în organismul autonomiei catolice din Ungaria, și cum avem să lucrăm spre a pute obține și pune în praxă autonomia noastră proprie, și separată, s'au ivit multe păreri în ziaristica noastră. Împrejurarea, că ni-se propun felurite moduri de luptă în această cestiune gravă, ne impune datorința de a le examina cu de amănuntul, pentru ca fóea noastră încă să contribuie, pe cât este cu putință, la lămurirea cestiunii și prin această să arete direcțiunea, în care trebuie să înaintăm în luptă și mijlocele, de cari trebuie să ne servim pentru ca să putem învinge.

Unii sînt de credința, că ceea ce se lucră în Budapesta prin congresul catolicilor și comisiunea lui nu constituie nici un pericol pentru biserica noastră, căci zic ei, „*cestiunea autonomiei romano-catolicilor din Ungaria nu póte privi biserica română unită, care este independentă și are autonomia ei proprie.*”

Noi înse sîntem de părere, că tótă acțiunea pornită pentru organizarea autonomiei catolice ne privesce fórt de aprópe, tocmai pentru că biserica noastră unită este independentă și are autonomia ei proprie.

Este dórá cunoscut, că congresul catolicilor a fost convocat la porunca

preainaltă a Maestății Sale supremul patron al bisericii catolice și că Maestatea Sa nu a dispus convocarea congresului, de cât la propunerea concretă a guvernului său. Este deci vorba de o acțiune pornită cu scirea și invoirea și chiar la mandatul celor mai înalți factori de stat. Înse atunci, când s'a rînduit de la locul cel mai înalt convocarea congresului catolic, s'a impus tot o dată acestei corporațiuni, să organizeze nu numai autonomia bisericii catolice de rit latin, ci și autonomia bisericii catolice de rit grecesc, va se zică autonomia întregii biserice catolice din Ungaria fără deosebire de rit, și încă așa ca ambele biserici, atât cea de rit latin, cât și cea de rit grecesc să constituască un *singur* organism autonom.

Primatele Ungariei punându-se pe această basă, a convocat la congres nu numai diecesele latine, ci și pe cele greco-catolice și conform mandatului primit a dispus, ca nu numai diecesele latine, ci și cele de rit grecesc să-și trimită deputații săi la congres.

Întrunindu-se congresul, acesta a delegat din sinul său o comisiune, carea să pregătască operatul unui organism autonom nu numai pentru latinii, ci și pentru greco-catolicii, ér comisiunea a pregătit un operat, care, pe cum am accentuat și în numărul 39 al fóei noastre, calcă în picioare autonomia bisericii noastre, ignorază luptele și aspirațiunile noastre seculare,

destrămă întreg organismul provincial al bisericii noastre, restringe cercul de activitate al administrațiunei diecesane, și pe toți de o potrivă, pe episcopi, capitule, cler, popor, bunuri, beneficii bisericesci și instituțiuni culturale ne supune jurisdicțiunei unei corporațiuni constituite din persóne, cari nu sînt membri ai provinciei noastre bisericesci.

Să punem acum cazul, că acest operat va fi primit și din partea congresului și că va obține aprobarea și a Scaunului apostolic și a Maestății sale — tóte eventualități, cari se *pó* implini, de și nu putem zice, că se vor și implini, — și atunci întrebăm, că óre acest statut organic nu ar privi fórt de aprópe și biserica română unită? Óre atunci când înainte cu aprópe 50 ani Scaunul apostolic și Maestatea Sa ne-au scos de sub supremația și jurisdicțiunea bisericii latine și a constituit biserica noastră într'o provincie mitropolitană autonomă și independentă, acest act emanat de la cei mai înalți factori bisericesci și de stat, nu a privit biserica română unită? Ér dacă a privit-o atunci, cum se póte afirma, că un act ce ar emana de la aceeași factori, prin care nu s'ar mai ține cont de ce s'a făcut la 1853, ci ne-ar încorpora în organismul bisericii latine, nu ar privi biserica română unită?

Étă dar, că tocmai pentru că biserica română unită își are autonomia și independența sa obținută prin grele

Feuilleton.

„Domni sînt rugați, să nu ducă jurnalele.”

— Palavre —

de

C.

Când pentru întâia óra am cetit cuvintele aceste pe păriletele casinei din . . . să nu credeți, că e vorba de casina din Blaș, să-l zicem așa numai casină „în general”, ca să facem artă *fără tendinți*, sau cum s'ar zice artă pentru artă; când am cetit cuvintele aceste, repet, mi-am zis „în sinea mea” — Brava! Am găsit în sfârșit spiritul de ordine!

În alte casine mai puțin disciplinate nu afli ast fel de regulamentări, și domni își pot face cheful după cum au voe, sau își fac voia după cum au chef. Aici înse? O, aici e ordine, e disciplină. Domni sînt rugați, să nu ducă gazetele, și nu le duc.

Publicul are la dispoziție tot ce inima i cere: jurnale, reviste, tot cu un cuvînt.

Ast fel resonam înainte cu câte va luni. Eram tîner atunci, ușor credător, ușor amăgit . . . Amăgit! Amăgirea e dór talna vieții. Până ești mic te amăgesc alții, mai apoi te amăgești însuși, pe urmă — ca să fi consecvent — amăgesci tu pe alții Să revenim înse la casina noastră din . . . adecă, voiam să zic: la casină „în general.”

Instituția cu afișarea reglementării de mai sus, a dat faliment. Domni au fost rugați să nu ducă jurnalele, și tocmai pentru această le-au dus.

Să precisăm.

Am audít din mai multe părți, că nu e frumos, să scrii din maliție. Se vorbia așa „în general”, și totuși cuvintele sunau la adresa mai sus mincinos — iscălitului. Malițios? Éu malițios? Adicățiile cum vine vorba asta? Uite, ca să vedeți, că nu sînt malițios, am să vă esplic psihologicesce procedura domnilor de jurnale ștergători, am să vă dovedesc negru pe alb, că acesta nu este un fapt moralicesce culpabil, ci un simplu postulat psihologic.

Dumniata iubite cetitorule inteligent — eți numai cu cetitorii inteligenți stați de vorbă — îți aduci a minte de versul clasicului:

*Nitimur in vetitum semper,
cupimusque negata.*

Așa-l că îți aduci a minte? Eți bine; e un fapt psihologicesce recunoscut, că ori ce stavilă impusă manifestării noastre psihice, dá un farmec îndoit acestei manifestări, și în fața acestui îndoit farmec, prea sîntem ómeni, ca să nu ne plecăm. Și ne plecăm. Dacă pe păriletele casinei din chestie s'ar fi afișat: „Domni sînt rugați să ducă cu sine jurnalele după ce le-au cetit,” fiți siguri, că nu s'ar fi aflat nici unul care să fi urmat invitării.

Așa înse, când pui stavilă liberei manifestări psihice a onorațiilor membri, e lucrul de sine înțeles, că simțul libertății revoltate te silesc să nu observi invitarea. Să nu ducă jurnalele? Dar de ce să nu le ducă? Auți mă rog!

*

Ast fel, dată fiind gena psihologică a faptului, nu mă va acusa nime, că scriu din maliție. Scriu . . . așa numai . . . sine ira et studio, cum s'ar zice. Măcar că, la

lupte și chiar prin vărsări de sânge, și că acum se fac încercări serioase, ca să ne despoe de această autonomie și independență cu aprobarea celor mai înalți factori bisericești și de stat, este adevărată aserțiunea noastră, că lucrările pentru organizarea autonomiei catolice din Ungaria privesc foarte de aproape biserica română unită, fiind că țintesc la aservirea acesteia prin contopirea ei în organismul autonom al bisericii latine.

Tot din cele desfășurate mai sus putem pricepe, cât de înțelepțesc au lucrat arhieriei nostri, când nu au dispus, ca și diececele noastre să-și alegă deputați pentru congresul catolic convocat pentru organizarea autonomiei catolice, și nici ei înșiși nu au participat la acel congres. Dacă ei ar fi făcut contrariul la aceasta, ar fi sevrșit un fapt prejudițios drepturilor provinciei noastre ca independentă și autonomă. Tot asemenea înțelepțesc au lucrat ei și atunci când și față cu operatul subcomisiunii de 9 și față cu operatul comisiunii de 27, cari ambele nu ținneau cont de drepturile bisericii noastre, au declarat, că biserica noastră în virtutea dreptului său public obținut de la factorii cei mai înalți din stat și din biserică, nu poate fi contopită în organismul autonomiei catolicilor de rit latin, ei își reclamă dreptul de a se întruni în congres separat de al bisericii latine spre a-și organiza autonomia numai cu concursul clerului și poporului român greco-catolic. Și când episcopii au făcut această declarațiune mai pe urmă în conferența episcopescă din 14 și 15 Septembrie a. c., ei nu s'au încercat a încheia un compromis cu episcopatul catolic de rit latin, pe cum i-se pare „Gazetei Transilvaniei“ în numărul 209 din a. c., de ore ce autonomia și independența bisericii nu poate forma obiect de compromis, ci și-au exprimat din nou punctul lor de vedere în fața operatului comisiunii de 27, carele era supus apretierii confe-

renței episcopesci. Atitudinea episcopilor nostri de la început până acum a fost un protest continuu în contra încălcării drepturilor bisericii noastre din partea congresului catolic, ér scopul acestui protest este, să invalideze pentru biserica română unită toate hotărârile congresului catolic ca aduse de for necompetent pentru aceeași biserică.

Dar episcopii nostri nu numai au lucrat din toate puterile, ca să împedec congresul catolic în tendința lui de a contopi biserica noastră în organismul bisericii latine din Ungaria, ci au făcut și pașii de lipsă la înaltul tron, ca să scutescă independența bisericii noastre, și să ne concedă a ne pute și noi întruni în congres separat spre a ne organiza autonomia după aședămintele și trebuințele noastre. Despre toate acestea și despre alți pași întreprinși de arhieriei nostri sînt acte, cari se vor publica atunci, când acesta o va reclama interesul bisericii, ér nu curiozitatea ómenilor.

Cine le va considera acestea cu pricepere și obiectivitate, va trebui să recunoscă, că arhieriei nostri au lucrat conform enunțațiunilor conferenței clerului și poporului de la Cluș, și ast fel nu va afla motiv de a se plânge în contra lor, ci le va fi recunoscători, că au avut tăria și barbația de a se opune torentelii aceluia cutropitor, care isvoresce atât de puternic din întreg sistemul politic de astăzi, și despre care scim ce devastări cumplite a făcut în viața politică a poporului nostru.

Din Bucovina. — Aflăm, că deputatul Dr George Popovici a resignat prin o scrisóre adresată ministrului de interne la oficiul de redactor al „Fóei legilor imperiale.“ Organul partidului național din Cernăuți, după care luăm scirea acesta, o comentéză ast fel:

Noi salutăm frenetic scirea venită din Viena. Pentru ca lupta ce ni-s'a impus să fie deplin desfășurată, ne lipsea un lucru. Azi dorința noastră e împlinită. Libertatea

acțiunii, pe care a câștigat-o prin acest paș bărbătesc dl Dr Popovici, însamnă pentru noi fórtă mult. Dr Popovici a simțit, că trebuie să aducă acest serviciu partidului său. El l-a adus cavaleresc, tocmai în momentul, în care fapta trebuia pusă.

E mai pe sus de ori ce îndoielă, că executând această decisiune el a jertfit pe altarul partidului național avantajii personale, cari sînt enorme, dacă avem în vedere că d-sa nu posedă avere. Dar tocmai acest moment ne inspiră. Noi nu-i mulțămim dlui Dr Popovici. El ar declina mulțămita. Și cu drept. El și-a împlinit numai datoria, cum își va împlini fie care Român bucovinean. Azi avem luptători. De aceea cauza noastră nu va peri, vie o sută de Bourguignon.

Étă în traducere scrisórea deputatului nostru adresată ministrului Koerber:

„Excelență!

„În momentul când am primit oficiul meu actual, raportul dintre guvern și deputații români era ast fel constituit, în cât părea imposibilă o colisiune între obligațiunile ce îmi incumbă ca un funcționar și între datoria mea de deputat.

(Pasajul, care urméză aci a fost confiscat de censura baronului Bourguignon. Étă sfârșitul scrisórei:)

„și impune deputaților Români, și prin urmare și mie, datoria de a-l combate pe el și arta sa de guvernare cu toate mijlocele.

„Aceste demersuri cu greú vor fi compatibile cu oficiul meu; de aceea demisionez din funcțiunea de redactor al Fóei legilor imperiale și vă rog, Excelență, să luați act de esirea mea din serviciul statului.

„Binevoiti a primi expresia celei mai deosebite considerațiuni. Viena, în 6 Octombrie 1899. Dr George Popovici, deputat în Parlament și în Dieta Bucovinei.“

Onestitatea în pressă. — Sub acest titlu „Liga Română“ publică un instructiv articol, din care estragem și noi unele pasage:

— Mă, de unde ai tu revistele estea?

El s'a roșit, pe urmă a început a ride.

— Să-ți țil gura, audí?

— Veđi, că eu nu mi-oi ține gura.

Le-ai șters de la casină! Am să te spun. Șcandal! Audí, să fure el gazetele!

— Tací, mă, nu fi prost, că doră așa fac și alții. Íe-le dacă vrei, că eu le-am cetit. Vino mai bine să te omenesc cu nesce struguri

Așa mi-a astupat gura.

Na mi-a putut astupa înse vócea conștiinței, nici revolta celor alați membrii.

În proxima adunare a casinei s'a luat un conclus cât se poate de potrivit: La ușa casinei să se posteze doi polițari orășenesci, cari să facă perchisiție domnilor când intră și când ies, mai ales când ies.

Și de atunci — binecuvîntat să fie umanitarul conclus! — érá-și domnesce ordine și disciplină în casină, érá-și ai la dispoziție toate jurnalele și toate revistele.

Conclusul acesta m'a satisfăcut pentru toate supărările, ce am îndurat. Și dacă mai este ceva pe lume, ce mă supără, e că umanitarul conclus — nu s'a luat încă!

dreptul vorbind, într'o sérá eram mánios. Și apoi cum Dómné íértă-mé să nu fiú mánios? Eram obosit; de jurnale politice și de altă lectură eram sătni. Voiam ceva ușor, distractiv. Ceva ce să-mi alunge gândurile îngrămădite în creeri, în cât le simțiam povara și amarul. M'am dus la casină, să cetesc „Fliegende“. Când cetesc fóea asta, pare că a-și sta de vorbă cu un prietin bun și șagalnic, care scie, să mă amuzeze cu atâtea glume, glume, cari în fond au o bună dosă de real. Când colo, íea fóea, dacă ai de unde! „Fliegende“-le biete! — geflogen! Daú să cetesc „Familia“ nu-i, domnule. Caut după „Ueber Land und Meer“ — nimic! Nici o revistă. Aveam voe de sfadă, și fiind că nu aveam de cine să mă acăt, m'am dus a casă, trîntind ușa după mine.

Așa sînt eu. Mă mániiú lute, lute mă desmáníú. Ajuns a casă, eram dejă érá-și cu voe bună. Mi-am aprins o țigară și am început a rezona: Mă omule, nu te aprinde așa lute. Gândesce-te, că sînt alții, cari au deosebită plăcere, de a ceti revistele séra în pat, cum ai face și tu, dacă ai avé reviste. Ce să le strici tu voia! E adevérat, că tu ești prescurtat în dreptul tóu, dar nu are a face. Tu ești singur. Și domniú, cari au șters gazetele, póte că-s mai mulți . . . póte

că au familie. Ce delieciú e să cetescí séra vre-o revistă ștersă din casină!

Era eul meu superior, care glásuia ast fel, eul înaintea cáruia eul meu rebel și inferior se plécă. Am adormit curénd. Visuri dulci mă alintăú, mângáindu-mé Era o casină mare și frumósă mai mare și mai frumósă, ca toate casinele din lume și eu cetiam . . . erau înaintea mea toate revistele și jurnalele din lume . . . erau o mulțime de domni, dar táceră era stápanitóreá sálii . . . Toți erau îndestuliți, toți erau cufundați în cetire Și de parte ca o musică din o mie și una de nopti s'audia corul ángeresc cándând: „Domniú sînt rugați să nu ducă jurnalele“

În ceea alaltă zi, mă duc la un prietin. „Uite, frate dragă, ce supérare am avut a sérá.“ Și el începe, să mă mângáie. „Lasă, domnule, ér le vor aduce, ce te superi? De alt cum și mie mi-s'a întâmplat . . . Într'adevér e lucru cam slab, dacă o samă de ómeni

Pe când vorbea el ast fel, daú cu ochiú pe masa de scris a prietinului. (Numele îl retac de astă dată, dar numai de astă dată!) Adecă, ce credeți, că am veđut? „Fliegende“, „Familie“, „Ueber Land und Meer“

„Ce se înțelege sub *onestitate* în pressă? Se înțelege sinceritatea. Se înțelege adevărul, se înțelege convingerea. Pressa onestă nu va face din nimic speculă. Va deschide colonele sale numai adevărilor, numai articolelor desinteresate, numai informațiilor esacte și imparțiale. Nu va combate pe nimeni din ură, ci din convingere justă. Și când va combate, va fi francă, leală, neșovăelnică, moderată sau energică, după cum vor cere interesele cestiunilor.

Revenind asupra pressei din România în special, face următoarele constatări atât de bine potrivite și stărilor noastre de dincoace:

„În școlile primare, disciplina morală și controlul autorităților sînt îndoite mai mari, de cât la universități, de ore ce elevii primari sînt încă lipsiți de propriul sentiment al disciplinei și al controlului moral, care se presupune la studenții universitari.

„Aceași e situația pressei la noi, ca popor tiner. Fiind că opinia noastră publică are prea puțină școlă politică și nu posedă încă suficiența propriului sentiment de control și disciplină, — pressa noastră ar trebui să fie îndoită onestă, îndoită mai morală — dacă e, ca se nu servescă spre răul societății.

„Dar adevărul e, că de parte de a fi așa, pressa la noi, — înțelegem oșebit România — nu-i la nivelul moral, unde ar fi de datorința ei să se afle.

„Explicațiile în acest punct le cred de prisos. Scopul meu nu pôte fi aici să detailez, ci simplu să semnalez o stare defavorabilă intereselor vieții noastre naționale: starea puțin satisfăcătoare a moralului pressei noastre în genere.

„Un lucru trebuie înse spus: moravurile politice puțin europenești au creat în țară o școlă a pressei puțin europenă, și întors. Ori cum s'ar aranja aceste constatări, ele sînt în complectă conformitate cu adevărul. Și tot atât de adevărat e, că acestei situații, care menține la permanentă insalubritate atmosfera vieții publice în țară, trebuie să i-se facă repede un sfârșit.

„Cum? În prima linie prin o pressă esemplar de onestă și care să se însuflețescă numai de politica onestă și care să înfiereze ori ce politică, fie ea cât de „înaltă“, dacă nu atinge cuvenita măsură a onestității.

„Er o pressă onestă se va inspira tot de una din idealul cristalin de curat moralicesce al propășirii naționale și al binelui public în toate păturile societății.

„Sincer națională și sincer democrată, așa trebuie să fie la noi pressa onestă, care și-a luat ființa în scopul de a nasce idei, nu capitale.“

Noua conscriere a populațiunii. — Apropiându-se anul 1900, ministrul de comerț va presenta în curînd camerei proiectul de lege, privitor la noua conscriere a populațiunii. Acest proiect conține cele mai severe măsuri în contra falsificării datelor statistice — după cum se spune. Ar fi și timpul suprem să avem nisece date statistice, la cari să te poți provoca, fără tēmă, că te înșeli însuși, sau că înșeli pe alții!

Cine agiteză? — Foile ungurești din Oradea mare au pornit din nou gônă asupra studenților români de la Academia de drepturi. Nu le pot ierta studenților nostri sêra de cunoștință, și agiteză unisono pe tema eliminării. Cu tôte că nu credem în amenințările numitelor foi, remarcăm totuși faptul, că le-a venit dorul, de a începe încă o dată da capo șicanările din anul trecut.

Spre federalism. — Congresul social-democrațiilor din Austria, întrunit la Brünn, a luat în chestia naționalităților din Monarchia austro-ungară următorul important concludus:

„Austria trebuie prefăcută în stat național-federal democratic. În locul țărilor istorice au să între corpurile autonome, împărțite după naționalități, ale căror legislație și administrație vor fi concredute camerelor naționale, alese pe baza votului direct universal. Tôte cercurile administrative ale unei naționalități, luate la oialtă, formeză asociația unitară națională, care își conduce singură, cu perfectă autonomie, afacerile naționale. Drepturile minorităților naționale le va garanta o lege specială, votată din partea senatului imperial. Drepturi naționale de preferință nu se recunosc. Prin urmare, se respinge pretinderea limbii de stat. Dacă se ivesce necesitatea unei limbii mijlocitoare, senatul imperial are să o decreteze.“

Concludusul a fost votat fără discuție, și cu unanimitate de voturi.

Revista politică.

Din Patrie. Budgetul anului venitoriu a fost prezentat zilele trecute în aintea detei. El e închiat cu un escedent, care deși e neînsemnat, totuși e mai bun de cât un deficit însemnat. În ședința de Lună președintele camerei a adus la cunoștința părinților patriei, că în 6 Oct. s'a dus la Arad încunjurat de mai mulți deputați, unde a depus pe monumentul martirilor cununa trimisă din partea camerei. Se înțelege că vestea acesta a fost bine primită din partea patrioților.

Sânge rêu le causeză egemonilor nostri pornirile Croaților. Acestia au convocat o întrunire pe 23 Oct. în carea se va discuta asupra încorporării Dalmației la Croația și asupra independenței finanțiare a Croației, carea astăzi își are finanțele comune cu Ungaria. Concludusul întrunirii acesteia va fi prezentat dietei croate în formă de petițiune. Ziarele croate din partea lor fac propagandă, ca poporul să țină în mai multe locuri adunări de acestea, în cari să se ocupe cu acele două cestiuni.

În cât e pentru taxele impuse pentru trecerea prin porțile de fer, guvernul României a fost făcut propunerea, ca statele riverane să restituie Ungariei partea, ce cade pe ele din spesele ce le-a avut țara noastră cu regularea acelor porți și apoi să se deschidă pe sama lor scutirea de taxe. Guvernul magiar înse nu se învoesce la așa ceva și stă pe lângă acel punct de vedere, că taxele

sînt legale și asupra încassării lor nu încape nici o discuție.

Austria. Noul minister austriac nu e mai norocos întru împăcarea naționalităților de acolo de cât cabinetul de mai nainte. Cabinetul Clary din partea Germanilor e primit cu reserve, er Cehi pentru el nu au de cât antipatie. Mulți dintre cești din urmă cu schimbarea ministerului au vrut să-și schimbe și politica, recurgînd la arma pasivității prin depunerea mandatelor. Părerea lor înse a fost respinsă din partea majorității Cehilor, cari într'o adunare a lor ținută zilele trecute în Praga, la care au luat parte vre-o 350 bărbați de încredere, au hotărît ca deputații cehi din Reichsrath să iea poziție în contra actualului ministeriu. În aceeași conferință s'a exprimat dorința, ca drépta parlamentară de până acum să trecă în opoziție.

Dacă hotărîrea se va pune în praxă și dorința se va realiza, cabinetul Clary va căde la primul paș ce-l va face, cunoscut fiind, că drépta de până acum a format-o majoritatea Reichsrathului. În cazul acesta nu rămâne alt mod de scăpare, de cât ca să întrevină însuși Monarchul. Și e întrebare dacă vor înceta oștilitățile dintre Cehi și Nemți chiar și pe lângă întrevinerea directă a Maestății Sale.

Anglia. Tonul amenințătoriu cu răsboiul al Angliei s'a schimbat. Regina Victoria și ministrul president Salisbury ar dori ca conflictul dintre țara lor și Transvaal să se aplaneze pe cale pacinică prin un tribunal de arbitrii. Acestă întorsătură, unii o atribuesc împrejurării, că Anglia încă nu e gata de răsboi și trupele ce aveau să vină din India încă nu au sosit. Deci unicul scop al schimbării acesteia ar fi ca să câștige timp de pregătire. Părerea acesta are pentru sine și faptul că ministrul englez de răsboi a chemat sub arme 25 mii de rezerviști. Alții apoi spun, că Anglia și-a schimbat tonul, pentru că Rusia începe a se interesa de manovrele Angliei din Africa sudică și o amenință, că la cas când ea ar ocupa Transvaalul, Rusia ar cuprinde vre-o posesiune engleză din Asia. Ministrului de esterne rusesc, care nu de mult a avut o întrevedere cu regina regentă a Spaniei și cu ministrul de esterne frances, i-a succes formarea unei coalițiuni ruso-franco-spaniole în contra Angliei, referitor la cestiunea Transvaalului.

Că fi va bătae între Anglia și Transvaal, până acum nu se scie cu siguritate. Faptul e că ambele state deporteză miliție și munițiune la frontieră, supuși englezii părăsesc Transvaalul, dar cuvîntul decisiv îl va spune parlamentul englez, ce e convocat pe 17 l. c.

Sêrbia. Procesul pornit în contra radicalilor Sêrbi sa fost terminat, dar urmările acuma se ivesc. Rusia tot de

a una a petrecut cu cea mai mare atenție dezvoltarea lucrurilor din Balcani. Cu vii interes a petrecut ea și procesul radicalilor. Și când a vădit sârtea la care au ajuns acestia, a început a-și arăta nemulțămirea. Agentul diplomatic rusesc a fost revocat din Belgrad. Faptul acesta e interpretat din partea ziaristică rusească în sensul, că relațiile diplomatice ale Rusiei cu Sârbia sînt tare delicate. Unicul mijloc de împăcare ar fi, spune presa rusescă, ca regele Alesandru să dea amnestie generală tuturor condamnaților. La cas, când Alesandru nu s'ar învoi la acesta, atunci s'ar fi gătat cu totă bunăvoința Rusiei pentru Sârbia.

Corespondințe.

Berzova, 9 Septembrie 1899.

Onorată Redacțiune!

O invidie sfîntă m'a cuprins cetînd, că confrății arhidieceșanî acuși vor ave prilej a-și proșterne multele lor deplînsuri înaintea unui sinod arhidieceșan, merit — întru cât îi vor concede puterile — a șterge lacrămile amărăciunii, pentru a da loc celor ale bucuriei! O, am provădit-o eu asta. Nici nu se putea alt cum. Era dóră cu putință, ca cererile fiilor periclitai să nu fi ajuns în urechile părintelui lor? Era posibil ca părintele îngrijat de sârtea fiilor să nu dea ascultare atător suspine motivate? Nu... Era de prevădit ținerea unui sinod, căci îl reclama necesitatea extremă, în carea se svîrcolesce biserica unită de zece de ani.

Un lucru e înse la cale, ce nu mi-l pot esplica de fel. Cum se întimplă adecă, că numai singură Arhidieceșana vine la idea sănătósă, de a pertracta și rezolva cestiunile vitale în sinod, — pe când cele alalte diecese nici un semn de viață nu dau?! Au nu și esistența acestora e pusă la probe critice? Au nu gem și acestea sub povóra insuportabilă a amestecului din partea unui element de tot străin de nēm și biserică? Era-și nu! Toți de o potrivă sferim, toți dorim scăpare de o potrivă! Ce folos, că o parte a corpului trudesce a-și împlini funcțiunea sa morală, dacă celor alalte membre nici că le pasă de viață, ci se pun la grevă distrugătoare?! Ce folos, că ne ascuțim armele contra contrarului, ér noi între noi nu sîntem consfătuiți? „*Parvi sunt foris arma, nisi est consilium domi.*“

Și óre cugetați, că singur sinodul arhidieceșan va învinge obstaculele? Póte să aducă un sinod pur arhidieceșan decisiuni obligătoare pentru tóte diecesele sufragane? Nu pot crede, căci puterea acésta o are numai sinodul provincial. Dacă înse convocarea sinodului provincial e cu nepotință — ceea ce e de neadmis — să se convóce cel puțin sinodele tuturor dieceselor, și să se stabilească previe o normă comună, carea să se observe în aducerea decisiunilor, căci la urma-urmelor stările nu mai sînt suportabile.

De o parte guvernul, cu îmbiarea ajutorului său danaic, de alta nepăsarea în sinul clerului — înțeleg maiorității — mai apoi retragerea laicilor de la arenă... tóte, numai bine nu ne aduc.

Ad vocem laicî! Fie-mi permis nițel a mă ocupa cu ei... Ori cum imi sfarm capul nu găsesc vină în altul pentru tóte

relele, de cât în noi înși-ne, în cler. „*Illud memento: qui ipse sibi prodere nequit, nequidquam sapit*“ a zis deja nemuritorul Cicerone. Și în adevăr, noi, preoțimea, în loc să ne fi nisuit a ne crea de la începutul uniunii fonduri pentru ajutorarea clerului, tot la altar străin de biserică, pe cum dorere s'a adevărit am slujit. Dacă acele milioane, ce s'au cheltuit pentru ridicarea școlilor medii și internate, din cari es multimea laicilor inteligenți azi atât de ingrați, dacă tóte fundațiunile făcute tot de preoți pentru creșterea băieților în majoritate laici, le-am fi adunat într'un fond puternic de salarisare pentru preoți, atunci azi nu ne-ar duré capul de grijea pînei de mîne. Antecesorii nostri înse cu o abnegațiune în adevăr admirabilă începînd de la șef pân' la cel din urmă gregar și-au jertfit oboli câștigați cu sudórea feței pentru scopuri culturale, pentru prosperarea culturii acelu laicism carele azi își spală mînile sale de Pilat, când timpul ar fi ca pentru jertfele din trecut să sară cu toți în ajutorul clerului lipsit de astăzi. Ei și-au tras pânea de la gură, pentru a o da copiilor acestora, și éta răsplată! când sîntem lipsiți și noi, în loc de pîne aruncă în noi cu petrile ingratitudinii și hohotului sarcastic... Vorbescă numai, ca să nu amintesc altele, gimnasiului și internatului din Beiuș și Blăș, câte sute de mi au înghițit din punga fundatorilor lor nemuritori, cari dacă se îndreptau pentru scopul amintit, azi domni laici culti póte ar striga și intona hora secularisării dominiilor preoțesce...

Ne dóre, nespun ne dóre rana cauzată din ingratitudine, dar apoi când acésta ingratitudine e împrenată și cu hulă, batjocură, ba chiar perșegutare, și în culme tradare... oh, atunci... atunci d'abia mai găsăm balsam rēcóritor. Da, laicii nostri inteligenți nu se îndestulesc cu asistența pasivă, ci pretind chiar să ne facem de dragul lor și apostai, să ne calcăm în picióre legea străbună, ce străbunii nostri o au sigilat cu sângerile lor... *E vorba de scrisórea dlui dr. Al. Vaida-Voevod.* Și dacă ponderăm gravitatea nu prea puțin valorósă a auctorității dlui Vaida, avem speranță, ca tótă generațiunea mai tineră — e de principiul d-sale. În „*Tribuna*“ — în unul din nril recentî — „*Români ori catolici*“ pune întrebarea dl dr Vaida, — și apoi la întrebare răspunde cu o serie de absurdități, saturate de principii anticatolice. D-lui cu un aer óre-și-careva arrogant disertéază despre stările bisericii sale unite, și sfârșesce, că *de cât catolici unguri, mai bine gr.-orientali să fim cu toți!* Ei bine, dl meș, dar peste tot *cine voesce să fie catolic ungar!!* Că ne vor magiarisa cu autonomia latină? Dar în fine cine doresce o ast fel de autonomie!! Da óre nu pentru aceea luptăm s'avem autonomie separată!! Și să presupunem că în butul tuturor sfortărilor noastre totuși ne vor contopi în autonomia latină óre acésta contopire involvă *per se* perderea caracterului național a bisericii noastre unite, ori numai *per accidens!* Cred, că tot omul cu judecată va concede numai cazul din urmă, — adecă *numai în acel cas ni s'ar nimici esistența de români catolici, dacă noi înșine am arunca din mână, și ne-am preda de bună voie inimicului.* Dar la urmă cine e acel laș? Ca să mă folosesc de o asemănare — precum caracterul și sentimentul nostru național n'au potut fi năbușit, deși ni s'a disolvat Comi-

telul național, deși ni s'a oprit a priori ori ce manifestațiune a sentimentului național, ba eu cred, că conform axiomei *actio parit reactionem* tocmal ni se potentéază și cristalizéază acest sentiment prin gălăgiile ce ni se impun zilnic: chiar așa eu nutresc speranță firmă, că și în cazul dat, — dar nu conces — ne-am puté mântui caracterul național, — *cu arma pasivității*, carea nimenea nu ni-o ar puté lua din mână! Dapoi unde mai rămân virtuțile eroice?! Ori dl Vaida eroismul îl găsesce în tradare, și nu în luptă până la sfârșit! Căci óre ce alta e apostasia de cât tradare?! — *Nu, dlor de un principiu, noi strănepoții martirilor nu sîntem catolici români numai din gură, ci din convingere, și pentru acésta convingere noi ne vom versa și ultimul picur de sînge — de va fi lipsă —, dar trădători nu vom fi.* „*Et agere et pati fortia Romanorum est*“ se zice la Liviu despre strămoșii nostri, și noi, deși numai epigonî, voim să ne facem vrednici de numele roman, căci români am fost, români sîntem, și români voim a fi pururea, *români catolici!*...

Atăta dlui dr Vaida-Voevod ceea ce privește caracterul național al Bisericii unite, — ér la aserțiunile dsale în cât ating cestiuni dogmatice și ecclesiastico-juridice îi răspund cu axioma — *disputatio inter pares valet*, și dlui póte fi vestit medic, dar e slab teolog. Un sfat bun însă totuși binevoescă dl Vaida a primi, ce îi dau cu moșul Sallustiū: „*Priusquam incipias — scil. scribere de rebus ecclesiasticis — consulto, et ubi consulueris mature facto opus est*“...

Cumcă m'am ocupat mai pe larg cu scrisórea dlui dr. Vaida, am făcut-o din motivul să constatez cum se cugetă de presinte — cu puțină escepțiune — laicimea noastră inteligentă. Și nici nu se póte alt cum cugeta, când curentul francmasonic — ateist suflă așa de rēcóritor, când le place a imita și importa așa cu drag tóte îmbălăciunile din străinătate, când devisa „*Los von Rom*“ — inventată și colportată de vecinic galagiosul Wolf — sună la urechi așa de delicios, — oh, cum să nu se însuflețesce apoi laicimea noastră drăguța?! Și Biserica? — Poh, — își zic — o instituțiune negurósă a și mai negurosului, ev mediū, démnă înse de tolerată pentru înfrânarea patimilor părimii!... „*O monstrum, — a strigat Cicerone la un cas analog — non-ne te hujus templi pudet?*“ Apoi de la o ast fel de inteligință poți conta la batjocuri și risete homerice, dar nu la ajutor!

... Și acum ca să facem nițică concludsiune, — de la Guvern nimic bun n'avem să așteptăm, laicii ne părăsesc, ba ne sînt și ei contrari, restă deci *să facem noi de noi ce vom puté*, dar apoi... *ține minte, laice!* Și cum că timpul este suprem de făcut — auzi stările acute cum îți provócă atențiunea să nu zici apoi că desi „*fremebat tota provincia — nemo id tibi renunciabat?*“ nime nu ța atras atențiunea. Acolo sînt: congrua, autonomia, și legiunile casurilor interne ce-ți așteptă din vremuri bētrîne rezolvarea, ce strigă după medicament, — grijă să nu întârzi cu medicina. „*Videant consules, nequid respublica detrimenti capiat!*“ Dar grijim și noi gregariî, să nu fim siliți a striga în ultima noastră desperare: „*fuius Trojes, fuit Ilion!*“ de ce ne ferescă bunul Dumnezeu. —

G. Hubic
preot gr.-cat.

Mulțămită publică.

În favoarea sfintei „Mănăstiri de la Prislop“ în legătură cu cele publicate în „Unirea“ Nro 36, 37, 38, 50 și 52 din anul 1898 au mai încurs următoarele oferte benevole:

Pe lista Nro 182 prin dl Petru Burlec paroch în Iseroni de la dsa 1 fl., Nicolae Burlec cantor 20 cr., Ani Petru metaiurg 20 cr., Nicolaș Burlec 50 cr., Mihail Cîrlea 50 cr. și de la alți credincioși.— suma 5 fl. 60 cr.

Pe lista Nro 763 prin dl Ioan Bitea paroch în Cut de la dsa 1 fl., Iosif Vasileca 20 cr., Vasiliu Pop 50 cr., Vasiliu Bitea I. N. 10 cr., Ioan Dieu Decan 30 cr., dna Emilia Albini 1 fl., Elisabeta Mocan 50 cr., Ilie Brate I. Ioan 20 cr., Ulpin Coșeriu 1 fl., de la mai mulți credincioși din loc prin colecta în naturale prefăcute în bani 6 fl. 20 cr. la olaltă 11 fl.

Pe lista Nro 193 și 194 prin dl Ioan Pop protopop în Hunedóra și a nume pe lista Nro 193 prin dl Iosif Florea din Goelar de la Hauer Sandor 50 cr., Hauer Ioan 30 cr. și Julisca 40 cr., Iosif Florea 1 fl., Hermina Florea 50 cr. și Olivia Florea 50 cr.; apoi pe lista Nro 194 dl protopop Ioan Pop 1 fl., Bejetz George 10 cr., Ioan Muntean 20 cr., Evuța Nandra 40 cr. și de la biserică gr. cat. din Hunedóra 4 fl. total pe 2 liste 8 fl. 90 cr.

Pe lista Nro 540 prin dl Nicolaș Nicolescu paroch în Necrilescă de la dsa 50 cr. și de la alți credincioși de acolo din Valea-Galdel 4 fl. 10 cr.

Pe lista Nro 530 prin dl Moise Roman paroch în Farcadinul sup. suma 55 cr.

Pe lista Nro 779 prin Valeriu Miesă din Hațeg de la Avram Timariu 20 cr., Fira Todose 50 cr., Petru Dumitrescu 20 cr., Anica Ivașcu 10 cr., Serica Muntean 20 cr., Maria Dumitrescu 20 cr., Măriuța Arsenite 10 cr., Jica Novac 10 cr. suma 1 fl. 60 cr.

Pe lista Nro 311 prin dl Paul Cip fost practicant de avocat în Hațeg de la dsa 1 fl., Ioan Baciu 1 fl., Mareu Moldovan 1 fl., Vasile Vutca 50 cr., Nicolaș Fodosiu Iun. 50 cr., Ioan Muntean 1 fl. și Georgiu Tulvan 1 fl. toți din Hațeg suma 6 fl.

Pe lista Nro 302 prin dl Virgil Siotropa profesor gimn. în Năsăud de la Dr Paul Tanco 1 fl., Alesandru Halăția 1 fl., Roza Sotropa n. Goldschmidt și Virgil Sotropa 1 fl. suma 3 fl.

Pe lista Nro 157 prin dl Mihail Pop preot în Valea-Delsii de la dsa 1 fl. de la mai mulți credincioși 2 fl. 20 cr. suma 3 fl. 20 cr.

Pe lista Nro 220 prin dl Aurel Hârșan paroch în Cenade de la dsa 1 fl., Paulina Hârșan 50 cr., Ioan Făgărășan 50 cr., Ana Purța 10 cr., Nicolaș Agirbicianu 10 cr., Osica Barbu 10 cr. de la mulți credincioși 50 cr. suma 2 fl. 80 cr.

Pe lista Nro 82 prin dl Andrei Voda paroch în Ormenișul de Câmpie de la dsa 1 fl., Maria Voda 50 cr. suma 1 fl. 50 cr.

Pe lista Nro 48 prin dl Ioan Iepure profesor în Beiuș de la dsa 1 fl., Ilie Stan profesor și spiritual 1 fl. suma 2 fl.

Pe listele Nro 297, 280, 281, 282 și 283 prin dl Georgiu Pop paroch în Geogiul inf. de la dsa 3 fl., Aurelia Pop 30 cr., Ana Pop 20 cr., Voda Dănilă 20 cr., Csiller János 20 cr., de la mai mulți poporenți din bucate s'au adunat 1 fl. 20 cr. suma 5 fl. 50 cr.

Pe lista Nro 177 prin dl Lazar Chirian paroch în Ponor lângă Puj de la dsa 50 cr., Anuța Chirian n. Voin 50 cr., Ioan Socaci 50 cr., Adam Török 1 fl., Sam Gabor 2 fl., Janos Gabor I. Mihail 50 cr., Carolina Gabor 50 cr., Sandru Gabor 50 cr., Crisca Gabor Troe 50 cr., Ioje Gabor I. Adam 50 cr., Ioan Dunder 50 cr. și de la alți credincioși suma 8 fl. 40 cr.

Pe lista Nro 205 prin dl Alesandru Dobrescu protopop în Sas-Sebeș de la dsa 1 fl., Ioan Dregan 1 fl., Ana Beu 50 cr., Eugenia P. Micu 15 cr. suma 2 fl. 65 cr.

Pe lista Nro 255 prin dl Iosif Popovici preot în Vaideii lângă Orăștie de la dsa 50 cr., Elisabeta Popovici 50 cr., Ioan Dănilaș 50 cr., Petru Fodor 20 cr., Ioan Popovici 20 cr. suma 1 fl. 90 cr. (Va urma.)

Nr. 25—1899.

Convocare.

Reuniunea Femeilor Române gr. cat. din Blaș la 29 Octobrie a. e. 10 ore a. m. își va ține *adunarea generală* în sala de desen a gimnasiunului din loc. La această adunare sînt invitați toți membrii și binevoitorii Reuniunii.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării prin presidentă
2. Raportul comitetului.
3. Statorirea bugetului pe anul 1900.
4. Raportul despre averea fundațiilor „Leontina F. Negruțiu“ și „Ana Vlăssa n. Poruțiu“.

5. Alegerea comisiunilor: a) pentru cenzurarea raportului de sub 2; b) pentru cenzurarea raportului de sub 4; și c) pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor.
6. Raportul comisiunilor esmise și eventuale propuneri.

7. Alegerea comitetului și a bărbaților de încredere pe un nouă perioadă de 3 ani.
8. Verificarea procesului verbal.
9. Închiderea adunării.

Blaș din ședința Comitetului Reuniunii Femeilor Române gr. cat. din Blaș ținută în 26 Septembrie 1899.

A. n. Solomon
presidentă.Dr A. Chetian
secretar.**Noutăți.**

Sciri personale. I. P. S. Sa Mitropolitul Victor a plecat Marți sara în 10 a. c. la Pesta, spre a lua parte la ședințele comisiunii pentru revizuirea datelor pentru congruă.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Subscribul își ține de datorință oficioasă a aduce și pe calea această mulțămită publică credincioșilor noștri cari pentru susținerea religiei și a națiunii noastre române au făcut următoarele daruri: 1. *Mihail Piroșca* proprietar gr. cat. din Sovata în apropierea bes. gr. cat. a cumpărat pe sama parochiei noastre de acolo un intravilan cu 200 fl. v. a. a fară de aceea a donat bisericii un fșnaș de 5 cară de fșn în preț de 200 fl. v. a. 2. *Ioan Săndor cu soția lui* econom gr. cat. din filia Almașiu ținător de parochia Ibașfalăului cu scop de a înființa în comuna acesta cu timpul parochie cu paroch stabil, a donat un intravilan în centrul comunei îngrădit cu zid cu casă de piatră, acoperită cu țiglă, cu 4 despărțeminte, șură și alte superedificate economice; Pentru biserică edificată în vara acesta a dat în material 400 fl. — Intravilanul cu pomii etc. și edificiile merită la 2000 fl. v. a. 3. *Ștefan Boer* paroch gr. cat. din Abășfalva dimpreună cu soția lui *Ioana Caluger* a donat bisericii gr. cat. de acolo o grădină cu pomii în preț de 200 fl. v. a. „Fie numele lor bine cuvîntat de acum și până 'n vec“ !!! Oficiul protopopesc gr. cat. Odorheul sēcuesc, în 9 Octobrie 1899. *Ștefan Săndor* vice-protopop.

Fundațiuni generose. Locuitorul *Mihail Buteanu și soția-sa Floriana Jucan*, mari proprietari în comuna Ciomacoz din comitatul Sătmăruului, a întemeiat în săptămăna trecută o fundațiune de 5000 fl. v. a. cu scop de a se servi în fie care an liturgie pentru mântuirea sufletelor lor și pentru odihna sufletelor părinților lor. De o dată cu acesta au mai întemeiat două fundațiuni de câte 1000 fl. pentru a se cresce din venitul lor doi tineri romăni gr. cat. în internatul Pavelian din Beiuș. Apoi o fundațiune de 1000 fl. pe sama sęcărilor romăni din Ciomacoz, cărora în ajunul Crăciunului li-se vor împărți haine, őr școlărilor sęcăci li-se vor da cărți și haine; altă fundațiune de 400 fl. al cărei venit e destinat pentru procurarea luminelor pe sama bisericii. Pe lângă acestea

au mai făcut și alte jertfe pentru școlă și biserică, cari se evaluează la alte 500 fl. — În aceeași timp un frate al fondatorului, a nume Petru Buteanu și soția-sa Floriana Silvășan, s'au distins de asemenea prin mai multe jertfe în scopuri evlavioșe, înființând o fundațiune de 200 fl. pentru susținerea unei cruci ridicate de el, așa că suma totală a jertfelor ajunge la 1270 fl. Asemeni fapte de mare generositate se comentază în dejuns ele inșele.

Încă o instituțiune folositoare. După cum aflăm Preavener. Consistor a instituit în Internatul de fete din Blaș, un atelier pentru pregătirea ornatei sacre bisericesti, conducerea atelierului e încredințată directorului internatului Dnei *Aurelia Solomon*, având de ajutor pe spiritualul internatului On. *Aurel C. Domșa*. Aici se vor pregăti ornate sacre de la prețul de 45—120 fl. Prin înființarea acestei instituțiuni nouă s'a pus capet negocierii cu ornate bisericesti, ce s'a făcea înșelând pe omeni și dăndu-le lucrul rēu pentru bani scumpi.

Sfințire de biserică. În 1 Octobrie s'a bine cuvîntat biserică nouă gr. cat. din comuna *Iancahid* prin protop. *Dr Laur Luca* cu asistința preotului local *Petru Pop*. S. Unire în această comună s'a făcut numai prin anul 1890 și și în acest timp scurt credincioșii de și nu mulți la număr, după multe lupte și jertfe au ridicat din propriile lor puteri această biserică zidită din cărămidă arsă și acoperită cu țigle. Faptul acesta numai spre laudă le pōte servi atât lor, cât și conducătorii lor. Acesta este a două biserică unită în Torontal, de Dumnezeu ca nu peste mult s'a putem sfinți și pe a treia. *Asistentul.*

Constituire. Societatea bisericescă literară „Alexi Șincai“ a teologilor din Gherla în ședința sa ținută la 14 Septembrie st. n. a. e. s'a constituit în modul următoriu: președinte a fost ales: *Aureliu Bungărdian* cl. c. IV; vice-președinte: *Aureliu Pop Papiu* cl. c. IV; secretariu: *Ioan Rebrean* cl. c. III; cassariu: *Iuliu Morariu* cl. c. III; bibliotecariu: *Ciril Dumbrava* cl. c. III; notariu: *Ioan Tarța* cl. c. II; controlor: *Ilie Blaga* cl. c. IV; archivariu: *Vasiliu Pogacsas* cl. c. II. — Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a studenților de la școlile medii rom. gr. cat. din Brașov s'a constituit pentru anul sc. 1899/900, precum urmază: a) Comitetul: vice-președ.: *Ilie Minea*, VIII g.; secretar I: *Traian Suciū*, VIII g.; secretar II: *Vasile Glăjar*, VII g.; cassar: *Dumitru Grecean*, VII g.; controlor: *Ioan Morariu*, VIII g.; bibliotecar: *George Gërda*, VIII g. și v.-bibl: *Vasile Motocșă*, VII g. b) Comisia literară: *Nicolae Danielopol*, VII; *Ioan Damian*, VII; *Ioan Maior*, VIII; *Ștefan Mircaș*, VII și *Constantin Moga*, VIII g. c) Comisia bibliografică: *Nicolae Orghidan*, cl. VII și *George Popa*, cl. VIII g.

Provocare. Stimati Domni și Dōmne, cari au primit cōle de colectă pentru edificarea biserică din filiala *Durușă* sînt rugați respective rugate s'a binevoescă a le trimite ori gōle ori împreună cu eventuala sumă colectată subscribului în timpul cel mai scurt pentru posibilitatea rațiociniului. *Gaura*, la 3 Octobrie 1899. *Ioan Hossu* noul preot gr. cat. din *Gaura* și fil. *Durușă*.

Necrolog. La 7 Octobrie n. a repausat la Brașov *Diamandi Manole* în vrsta de 66 ani. Repausatul a fost unul dintre cei mai distinși bărbați ai noștri, care a lucrat mult pentru mărirea nēmului românesc. Comerciant expert și iscusit *Manole* a fost președintele camerei comerciale și industriale din Brașov și censor la banca austro ungară. Mai mult ca ori unde a lucrat în calitate de efor al școlilor romăne din Brașov, apoi ca membru aprōpe la tōte societățile și reuniunile culturale romănesci, deputat de congresele bisericesti și membru al sinōdelor archidieceșane. A fost între cei de întăi întemeietori ai ziarelor „*Tribuna*“ și „*Trib. poporului*“.

Odihnescă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Viața și operele lui
Andrei Murășan.

(Continuare.)

La Cârlova se merge cu paș mare către slavă neîncetat; ér la Alecsandri se pășese cu paș mare către un țel de mult dorit.

Idea lui Cârlova, prin carea revocă în mintea Românilor originea lor romană, o aflăm și la Murășan. Când Murășan îndemnă pe Români, să-și creeze altă sorțe, la care să se închine și cruzii lor dușmani, decopiază pe Cârlova, căci și acesta zice:

Înainte-vé vrășmașii să aplice fruntea lor.

De aici apare, că marșul lui Cârlova a servit de model și lui Alecsandri, și lui Murășan, cu aceea deosebire, că Murășan pe amîndoi l-a întrecut nu numai în fond, ci și în concepțiune.

Aici se ivesce diferența între ei.

La Cârlova și la Alecsandri Românul se îndemnă la luptă, ca să-și dovedească eroismul, să nu-î zică lumea, că el este laș, să nu zică nime, că orî ce dor de libertate a perit, s'a stins din el. „Murășan — zice Coșbuc — îndemnă pe Români să se lupte, fiind că e nevoie, e cuțitul la os, căci Austriacii le răpesc limba, Rușii Moldova, Turcii religia. Țăranul nu apucă parul numai, ca să arete, că e voinic și el; și când îi smulgi pânea din mîna flămîndului, el nu se luptă, ca să dovedească lumii, cât e de cavalier, ci pentru alte cuvinte.“¹⁾

La Cârlova și la Alecsandri li-se promite Românilor glorie, nemurire. La Murășan li-se promite libertate în țară liberă.

„Dintre toate trele marșurile — zice Coșbuc — cel mai sêrac în idei este al lui Murășan. Acesta e și cel mai limpede în concepțiune. Și pe când cele alalte două sînt unilaterale în tînguire și cereri și se învîrtesc pe lângă interesele locale, marșul lui Murășan scôte la ivelă interesele generale ale Românilor de pretutindena. Toți trei poeții cer întâiu de toate unire, dar o înțeleg în trei feluri: Cârlova apelază mai ales la unirea partidelor din Muntenia, Alecsandri mai ales la unirea principatelor, ér Murășan la unirea în cuget și simțiri a tuturor Românilor „din patru unghiuri“. Alt lucru, pe care-l cer — dar numai doi dintrînșii — e libertatea de sub jugul străinilor. Cârlova nu cere libertatea, nu pomenesce nimic despre ea: pôte că nu l-a permis vremea de pe atunci să rostescă de această vorbă urgisită și de Ruși, și de Turci, și de Austriaci, cari se uitau chiorș unii la alții de dragul României. Al treilea lucru pe care érá-l cer — dar érá-și numai doi dintre ei — e mărirea saú slava, cum îi zic ei. Murășan nu cere mărire. Și tocmai că nu o cere și nu-și formulază ideile încântat a priori de mărire, concepțiunea marșului sêu e ferită de falsitatea marșului celor alalți doi: revindicări politice și economice, respectarea religiunei noastre, ba cere să fim proprietarii Dunării, pe care

ni-aú furat-o Rușii și Austriacii. El nu cere reforme, ca Alecsandri, ci revindicări de drepturi. Cârlova a scris o rugăciune, Alecsandri un îndemn, Murășan un protest.“¹⁾

Marșul lui Cârlova s'a scris în 1830, când cu ocaziunea înălțării stêgului național, pe cum crede M. Tipeiú, sub înfrurirea lui Ioan Văcărescu,²⁾ înse numai la anul 1834 s'a publicat, apoi peste 14 ani George Bariț l-a reprodus în Fôea pentru minte, inimă și literatură în numărul din 1-a Ianuarie din 1848. Sub influința lui și tot o dată „inspirat de spectacolul măreț al poporului francez“ serie și Alecsandri marșul sêu cu o lună mai târziu din Paris, unde era refugiat în urma mișcărilor revoluționare din Moldova.³⁾ Prima órá l-a publicat în Moldova, dar numai unele părți din el, întreg l-a publicat în Fôea pentru minte, inimă și literatură în numărul din 24 Maiú din acela-și an. Deci Murășan le are pe amîndoué, când la o lună mai târziu își serie și el marșul sêu, de unde urméză, că Murășan a fară de evenimentele revoluționare, a fost influințat și de Cârlova și de Alecsandri. Alt cum despre toți trei se pôte zice, că l-a inspirat și „modelul“ și „momentul“.

Resunetul prima órá s'a publicat în Fôea pentru minte inimă și literatură Nr. 25 din 7 Iuliú (25 Iuniú) 1848, „adecă — ca să mă folosesc de cuvintele lui George Bariț — după adunarea de la Blaș și pe când guvernul din Cluș ca și cel din Pesta, luase toate măsurile spre a puté pune mîna pe membri comitetului național și pe toți tinerii, cari lucrau în spiritul concludelor din Blaș.“⁴⁾ Cât de mare efect a produs, se esplică învederat din împrejurarea, că cele 800 esemplare ale Fôei toate se petrecurá într'o lună de zile, ba nici atunci nu erau destule, ci trebuia să se facă copie nenumerate și să se impartă.⁵⁾

În scurt după aparițiune, Resunetul se răspânde în toate părțile locuite de Români, deveni cel mai popular cîntec și se ridică la demnitatea de cîntec național românesc, de care este legată cea mai curată însuflețire a tuturor Românilor.⁶⁾

Pe cum mult timp n'aú fost în clar cu compositorul melodiei Marseilezii, căci până când unii credeau, că compositorul ei a fost însu-și autorul Rouget de Lisle, alții credeau, că compositorul a fost cavalierul D'Huna și érá alții, că a fost compus de

¹⁾ Tot acolo.

²⁾ Veđi M. Tipeiú: Poesia lirică română de la originea ei până la 1830. pag. 75 și 76.

³⁾ Veđi Dumitru Ollanescu: Vasile Alecsandri. Discurs de recepțiune. Bucuresci 1894 pag. 34.

⁴⁾ George Bariț: Istoria Transilvaniei vol. III. pag. 245.

⁵⁾ Veđi Bariț op. cit. loc. cit.

⁶⁾ E de regretat, că Resunetul nu s'a tradus pe toate limbile culte europene; în cât scim, până acum este tradus numai pe nemțesce de Liviú Bran Leményi în Sieb. Deutsches Tagblatt din 1876. — Pe limba magiară l-a tradus Ignatiú Veress, dar traducerea acesta nu are nimic din proprietățile traducerilor făcute cu artă și demnitate. Veđi Român középiskoláink nevelési eszközei; Budapesta 1897 pag. 30.

marele violinist Alecsandru Boucher, saú de Reichardt, și numai mai târziu s'a constatat, că Rouget de Lisle luând textul Marseilezii în parte din mai multe propusețiuni din tragedia Esther și Athalie a lui Racine, melodia o a „decopiat“ din oratorul Esther a lui Ioan Grison¹⁾: așa și despre melodia Resunetului lui Murășan nu s'a putut constata nici până în ziua de azi, cine este autorul ei.

Privitor la acesta, Bariț ne spune, că o dată Murășan veni la dînsul și îl chemă la preumblare a fară spre pădure, zicend, că are să-î arete ceva. Acest ceva — zice Bariț — a fost Resunetul. După ce în decursul preumblării se înțeleserá la oaltă asupra censurei și se hotărîră să aștepte câte va zile, până va pleca de a casă censorul cel mai sever, se despărțiră unul de altul cu gîndul acela, ca poetul să inventeze și melodia.²⁾

Și în adevér Murășan nu peste mult a și aflat o melodie.³⁾ Dar melodia acesta — pe cum zice Iacob Murășan — a fost numai mai târziu armonisată de către un muzic boem, și „s'a publicat într'un caiet intitulat: Florile Române, împreună cu alte jocuri naționale, pe la anul 1860.“⁴⁾

După părerea profesorului Iacob Murășan, melodia Resunetului în fond este străină. Bariț încă zice despre ea, că „ne aduce a minte de cîntecul deputaților Girondini omorîți de către teroriștii din Francia.“⁵⁾ De și înse melodia Resunetului este probabil compusă pe motive străine, ea totuși a plăcut foarte mult, în tocmai pe cum a plăcut și melodia Marseilezii în cîntecul: Auđi buciumul rêsună, și melodia operei italiene: Tancred, în cîntecul: Astăzi cu bucurie. Până acuma n'a perdut nimic din valórea sa. Acesta se esplică așa, că ea rêspiră fidel suferințele din trecut și suferințele din prezente, și apoi trágănată cum este, samînă cu melodiile din doinele poporului român, care încă sînt jalnice și pline de durere, și dacă azi Resunetul este atât de popular și nu s'a dat uitării, ca a lui Cârlova și Alecsandri, acesta este a se datori nu numai textului estra-ordinar, ci tot o dată și melodiei, ce atât de bine se potrivește și cu textul și cu naturelul Românului.⁶⁾

În privința melodiei Resunetul stă după Marseileză, care este plină „de foc impetuos“, „de avînt de luptă“ și „de încredere în sine.“ Mai mult samînă cu Paza Rinului a germanilor: ambele melodii sînt trágănate, în ambele lipsesce focul acela revoluționar, care atât de mult caracteriséză Marseileza, ceea ce provine de acolo, că nici Români, nici Germanii nu sînt popor cu fire revoluționară ca Francezii.

(Va urma.)

Prof. Ioan Raț.

¹⁾ Veđi Brockhaus' Konversations Lexikon. Ed. 14 tom. XI. pag. 629.

²⁾ George Bariț op. cit. loc. cit.

³⁾ Veđi Bariț op. cit. loc. cit.

⁴⁾ Veđi Musa Română; 1894 Nr. 10.

⁵⁾ Op. cit. vol. II. pag. 800.

⁶⁾ În România se cîntă cu mult mai frumos de cât pe la noi: la noi se cîntă mai trágănat, în România înse în formă de marș.

Christos ori Muhamed.

Istorie de călătorie

de

Carol May.

(Continuare.)

Așa era și aci. Ușile clădirii cuadrate duceau toate în curtea descoperită, și în mijlocul acesteia era o fântână, în care era apă, ceea ce e un lucru foarte rar, de ore ce fântânile săritore aprăpe în toate curțile acestea nu mai funcționează din ore ce cansă. Mobilariul odăilor se compunea din covor și perini. Orientalul nu are alte pretenții. De ore ce puteai, să mergi jur împrejur din o odaie în alta, era foarte cu puțință, ca să ajungem și în odaia stăpânului; acesta avea numai, să se depărteze tot de una prin ușa cea mai de aproape, și noi călătorind jur împrejur nu am fi dat de ea. În etaj erau numai câte va chiliuțe, în care locuia servitorimea.

Trecurăm deci dintr-o odaie în alta și intrarăm mai pe urmă în harem. Aci încă nu era nimica mai însemnată a fără de covor, de perini și de un divan. O odaie era ca și cealaltă, și ele se deosebiau una de alta numai în privința colorilor. Din ultima odaie a haremului ajunserăm din nou în odaie, în care intraserăm mai întâi: făcuserăm deci incunjurarea curții întregi. Turnerstick voi, să fie temeinic; el se rugă, să fie condus și în etaj, și călăuzul nostru se învoi. Eu nu simțeam nici un interes, să văd câte va chiliuțe locuite de Negri; de aceea nu pornii în dată după cei doi. Atunci auzii în dosul meu deschizându-se o ușă, și un glas de băeat zise:

„Nusrani, Nusrani!“

Asta însemnă: „Un creștin, un creștin!“ Mă întorsei și vădui în ușa acuma deschisă pe un băețel drăgălaș cam de șese ani. Ochii lui cei întunecați priviau la mine lucitori; obrații îi erau roșiți, și în jur de buzele lui se aședă un suris nespun de drăgălaș. Ce deosebire de cătră pruncii nepăsători și leneși, de care dai de-a rîndul prin Orient!

„Karrib, ta'a lahaun, — vino mai aproape, vino aici!“ îmi șopti cu o pantomimă plină de espresie, ca și cum ar fi avut, să-mi arete ori să-mi spună lucrul cel mai însemnat din lume. Și într'aceea își strîmbă degetuțul arătătoriu și-mi făcu semn cu mânuțele sale, să mă duc la el.

„Vino tu la mine!“ îl provocai eu, de ore ce se afla încă în odaia cea mai de pe urmă a haremului.

„Dai îmi voce?“ întrebă afirmând repede de câte va ori cu capul.

„Firesce că-ți dau.“

Și acuma sări spre mine, îmi cuprinse genunchii cu brățelele sale și zise din nou:

„Nusrani, Nusrani!“

Eu îl măgulii și sciricii:

„Și tu scii, că sînt creștin?“

„Da.“

„De la cine?“

„De la Kalada.“

„Cine e Kalada?“

„Mama. Ea v'a văduț.“

„Ea te-a trimis la mine?“

„Nu. Eu însu-mi am venit, și ea s'a dus. Vino, ședii lângă mine; voi, să-ți istorisesc multe.“

Mă trase la divanul de lângă perete. De ce să nu fii împlinit vocea băețului acestuia drăgălaș? Dără nu mă aflam mai mult în harem și puteam, să aștept aci întorcerea lui Turnerstick în tocmă așa de bine ca și a fără în curte. Mă aședai deci pe divan. Mititelul se aședă pe genunchelii mei și începu a fi îndrăzneț: se juca cu barba mea.

„Cum te chemă?“ întrebă el.

„Nusrani,“ răspusei. „Și pe tine?“

„Asmar.“

Numele acesta însemnă oches și se potrivea foarte bine băețului. Tipul oriental al feței lui și colorea ei puțințel brună îmi aduseră a minte cuvintele, cu care sfluta Scriptură zugrăvesce pe tinerul David.

„Așa ai, să mă numesci!“ adaus eapoi. „Zi-mi numele!“

Îl zisei și-i ridicai fața la mine, și el trecu acum cu buzele sale preste mustețele mele, ceea ce a bună samă avu, să însemne o sărutare. Durere, că nu o putui gusta pe deplin, căci auzii strigătul unui glas femeesc, și când îmi înălțai privirea, în ușa cea mai apropiată, dară nu în cea a haremului, vădui stând o femeie tineră și frumoasă. Ea privia la noi spăimintată și de o dată și cuprinsă de surprindere plăcută. Fața nu-i era vătălată; vîlul îl atirna în apoi pe spate. Purtarea ei era purtarea unui om, care nu scie, să fugă ori să vină mai aproape. Ea își trase vîlul des preste față așa, ca nu-i mai puteam deosebi trăsăturile, ridică degetul arătătoriu și zise:

„Asmar, rogă-te!“

Băețul se scapă din brațele mele, se puse în picioare, își adună mâinile și se rugă zicînd:

„Ia abana 'Iledsi fi' s-semevati Iata haqdeso 'smoka —“

Ce surprindere! Rugăciunea era Tatăl nostru! Era femeia asta o creștină? Eu încă mă ridicai de pe divan. Ea pôte că-mi ceti întrebarea de pe față, căci dacă sfârși băețelul, ea îmi zise, ca și cum o ași fi întreat:

„Nu sînt Nusrana. Ași voi bucuos, să mă fac, dară nu mi-se permite.“

„Cine te opresce?“

„Stăpânul meu.“

„E dînsul Moslim?“

„Cel mai sever, care pôte, să existe.“

„Unde ai auzit rugăciunea acesta, carea ai învățat pe pruncul tău, să o rostescă?“

„Colo sus pe coperiș. El e lipit de coperișul casei vecine, și acolo locuia o Francă, și acesta e Nusrană. Cu dînsa am grăit zilnic, și ea mi-a povestit toate, celea ce scia din sfînta Scriptură.“

„Și tu le-ai creduț?“

„De ce să nu le fii creduț?“

„Așa e bine. Singurul și vecinicul adevăr se cuprinde în cuvîntul lui Dumnezeu, érá nu în Coran și în scrierile tălcuitorilor vostri.“

„O scii, domnul meu, o scii. Dără voi creștinii sînteți de totului tot alt fel de ómeni ca —“

Se opri, ca și cum ar fi fost aproape de a zice un lucru, ce nu se cădea și-i era oprit, érá apoi continuă:

„După câtă va vreme voi, să împărtășesc stăpânului meu istorisirile acestea sfînte; de atunci nu mi-s'a mai dat voce, să mă

duc la prietina mea pe coperiș, și soțului ei îi cîntă, să părăsescă Tunisul.“

„Cine l-a silit?“

„Stăpânul meu.“

„Are dără atîta putere?“

„Are. Ceea ce va stăpânul meu, aceea apróbă și domnitoriul Tunisului.“

Cuvintele acestea mă făcură, să supun, că Abd el Fadl, bărbatul ei, va fi fost un ministru ori vre un alt sfetnic înalt al beiului. Ași fi dorit, să o aflu acesta cu siguranță, dară mă sfiam, să o întreb. Ce deosebire! Pe bărbatul său îl numia stăpân, pe când pe al prietinei sale creștine soț. Asta caracterizează în chipul cel mai nimerit poziția femeii creștine și muhamedane. Dară cum se făcea, că femeia acesta în ciuda regulilor severe ale haremului îndrăznia, să petrecă și să grăescă cu mine? Ca și cum mi-ar fi ghicit gândurile, mă rugă:

„Iértă, domnul meu, că nu am fugit! Când vădui pruncul la inima ta, nu putui, să mă depărtez. Și rămăsei și din altă cauză. Am auzit cuvintele unei femei creștine și le-am creduț; dară femeile nu sînt învățate ori învățătoare; bărbații scii mai bine, ce e fals, și ce adevărat. Tu ești un creștin și un bărbat. Pentru Dumnezeu, spune-mi, cine are dreptate, Christos ori Muhamed?“

„Christos, căci el e Dumnezeu adevărat născut din vecl, érá Muhamed a fost un om păcătos. Muhamed mânca hașis și a visat surele sale; érá Christos a murit pe cruce, ca să lea pe sine păcatele tuturor ómenilor. Cel ce crede întru el, acela se mântuesce.“

Acuma bătui mâinile într'olaltă și după o răsufare zise cu un glas, în care se simția, că îi vinia, să plângă:

„Așa dară rămân credinciosă lui Christos, de ar voi stăpânul meu, să mă și ucidă. El mă iubesc foarte tare, și pruncul nostru e viața lui; dară nu mă iértă, să rostesc numele Mântuitorului.“

„E dînsul așa de crudel?“

„El e obicînit, să chinuască pe alții, căci e gelladul beinului nostru. Sufletul lui e al meu, dară și al meu încă are să fie numai al lui și nu și al lui Christos, căci — — Iute de aci! Domnul meu, fii sănătos! Îți mulțămesc!“

Apucă repede copilul și dispăru în harem, căci a fără se auziră pași.

Acuma vedeam toate limpede. Gellad însemnă ghîde, executor, împlinitorul poruncilor domnitoriului. Oficiul gelladului în Orient e un oficiu onorific, și purtătoriu lui a dese ori are mai multă putere de cât vesirul. Puteam, să-mi esplic acuma și vioioșia, sprintenia și alipirea sufletescă a pruncului: el dără era pruncul unei mame cu sentimente creștinesci, carea îl cuprindea cu grije gingașă și cu dragoste adevărată.

Acum veniră Turnerstick și contoristul după mine. Cest din urmă ne duse încă o dată în curte, căci acolo se adunase servitorimea pofititoare de bacșis. Împărțirăm între ei bani și chiar voiam, să ne ducem, când bătui ore cine în ușa de intrare. Negrul grăbi, să deschidă, și omul, carele intrase, ne întilni încă la colțul curții; era — — vrășmașul nostru, Moslimul, carele împușcase asupra noastră.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Henry Bolo: **Tragedia Calvarului** tradusă de membrii societății de lectură „Inocențiu Micu Clain” a teologilor din Blaj. Edit. societății, pag. 287, preț 2 corone. Harnicii noștri teologi ér au înmulțit literatura românească cu o broșură foarte prețioasă. „Tragedia calvarului” e o carte, ce te emoționează până la lacrimi prin descrierea celui mai celebru capitol din viața lui Isus. Ea începe cu cina cea de taină și înșiră pe rând toate sbuciumările de cari a fost cuprins Dumnezeu-Omul până ce s'a sevârșit mărtașa scenă finală din opera răscumpărării. Cartea acésta, pentru care trebuie să fim foarte recunoscători clericilor blășeni, n'are de cât patru părți: Preludiul, Agonia, Crisa și Mărtașa. E o adevărată tragedie, dar o tragedie sfântă, în care rolul principal îl are Dumnezeu. Ca și în o măiestră operă de artă autorul lasă să urmeze una după cealaltă scenele cele mai emoționătoare, cari te fac să tremuri de nerăbdare pentru apropiatul sfârșit. Și de ai avé în peptu-ți inimă păgână, încă va trebui să te înduioșezi când cetesci, „durerile cele mai crâncene” pe cari le-a suferit eroul acestei tragedii sfinte.

Traducerea nu e mai pe jos de cuprins. Limba e foarte frumoasă: e cea din sfintele cărți. Citând a dese din biblia lui Clain, traducătorii au împrumutat stilul vechilor scripturi.

De partea tehnică nu avem de zis de cât ér cuvinte de laudă. Esecutarea tipografică și broșarea în stil franțozesc satisfac celor mai esagerate pretensiuni și fac multă laudă „Tipografiei” din Sibiu.

Terminând ne ținem de cea mai plăcută datorință a recomanda cartea acésta tuturor acelor, ce doresc o lectură bună și frumoasă, un grai curat românesc.

A.

A apărut și se află de vânzare la **Tipografia seminarială din Blaj:**

Sfinta și Dumnezeesca
EVANGELIE
a Domnului și Dumnezeului nostru
Isus Christos

revădută după originalul grecesc și acum întâia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împărat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvântarea Preasfântului nostru Arhiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș Dr Victor Mihályi de Apșa.

Blaj 1900.

De la sfinta Unire 200.

Evangelia e tipărită în format folio, pe hârtie de pergament albă și consistentă, cu litere mari nouă, cu cadru dublu: negru și roșu, și cu titluri și litere inițiale érá-și roși, e de o executare tipografică escelentă. Se estinde pe 40 côle 323 pagini.

Pagina titulară are un cadru artistic, în celea patru colțuri cu simbolele evangeliștilor: ânger, vultur, leu și boi. De asupra, în mijloc e chipul Mântuitorului ca învățător, având în mână cartea, ér de desupt e pecetea metropoliei.

La începutul fie cărei Evangelii, stă chipul Evangelistului pe hârtie grăasă satinată, viața lui și indicele după capete, arătându-se fie care cap când se cetesc, în ce zi și la ce pagină?

Sfârșindu-se evangeliile de peste an, urmând evangeliile de dimineață ale învierii, a sârbătorilor nemișcătoare de peste an, ale sfinților, la ocaziuni diferite, la sf. Ungere, sf. Botez și sfințirea apei.

Urmând apoi un tipic amănunțit despre aceea, când se începe și când se gată fie care Evangelist, evangelia canaanenei, din săptemâna botezului și apoi schimbarea evangeliilor după ziua în care cad ss. Paști ș. a.

Ca limbă, nu lasă nimic de dorit, ținându-se cont de progresele și dezvoltarea limbii literare românești, de vechile texte, și de aceea, ca să fie pe înțelesul poporului.

O recomandăm cu totă căldură spre a fi cumpărată pentru toate bisericile Provinciilor noastre mitropolitane.

În ce privește prețul **Evangeliei** Venerabilului Cleric îl cunoaște din circulariul din 12 Iuliu 1899. Dar fiind că sînt mulți din diecesele sufragane, cari ar dori să-și procure ediția acésta a Evangeliei și nu știu prețul ei, spunem, că un exemplariu costă: crudo **8 fl. 50 cr.**, broșurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în pele roșie, cu cadru aurit pe table, cu cel patru Evangelii, cu cruce și cu copcie **12 fl. 50 cr.** Legătura mai elegantă se compută după calitatea pelei și a decorațiilor, cari se vor dori.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suci.

(45) 3-3

Concurs.

La școala comunală gr. cat. din *Iancahid* (p. u. Nagy-Becskerek, Torontál m.), devenind prin abdicere postul de învățător în vacanță, pentru complinirea acéstei stațiuni, prin acésta se escrie concurs public, cu termin până la 20 Octombrie a. c. st. n.

Emolumentele împreunate cu acest post sînt:

1. Salar anual în rate lunare anticipate: 400 fl.
2. Pentru lemne focali: 20 fl.
3. Pausal scripturistic: 5 fl.
4. 4 stînjinți de paie în natură cărate a casă.
5. Stolele îndatinate de la nunți și înmormintări.
6. Locuință în natură, 2 chilii, cuină, cămară, grajdii și 1/4 juger grădină.

Cu acest post sînt împreunate și următoarele datorințe și a nume:

- a) instruirea elevilor din școala de toate zilele și de repetiție. Limba de propunere e limba magiară și română în proporțiune egală;
- b) în Dumineci și sârbători a ține strana dréptă;
- c) a fără de orele de prelegeri a lua parte la înmormintări;
- d) a instrua elevii în cântările bisericesti și profane.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé a-și instrui recursele lor, scrise cu mâna proprie în limba magiară și provădute cu timbru de 50 cr., cu următoarele documinte:

1. Estras de botez;
2. Absolutoriu preparandial și Testimoniu de calificatiune;
3. Atestat comunal despre purtarea-i morală și conduita-i politică;
4. Atestat despre serviciul prestat până acum.

Recursele vor fi de a se înainta până la terminul indicat subsemnatului.

Petru Pop,
preot gr. cat. și președ.
școlii comun.

265 număr
1899.

(47) 1-1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1899. évi 4401. számú végzése következtében Dr Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Borza Szimion és társai ellen 69 frt — kr. s jár. erejéig 1899. évi Julius hó 25-én fogatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 446 frt — kr-ra becsült következő ingóságok, u. m.: Borza Stefánál: 2 tehén. Borza Szimionnál: juhok, 10 kalangya buza és 2 bivaly tehén. Muntyán Stefánál: 2 ló nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hosszuaszói kir. jbiróság 1899. évi V. 93/2. számú végzése folytán 69 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1898. évi Március hó 23-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 43 frt 40 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Tatárlakán alperesek lakásán leendő eszközlésére 1899. évi Oktober hó 18-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hosszuaszón 1899. évi Oktober hó 4-ik napján.

Dózsa Sámuel,
kir. jbirósági végrehajtó.

320 szám
1899.

(48) 1-1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1899. évi 6428. számú végzése következtében Dr Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Demján Joana I. Maftei és társa ellen 75 frt — kr. s jár. erejéig 1899. évi Augustus hó 3-án fogatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 830 frt — kr-ra becsült következő ingóságok, u. m.: Schian Juon és nejénél: 2 ökör. Dokolin Nikulaenál: 2 ökör és Barna Márianál: 2 ökör nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hosszuaszói kir. jbiróság 1899. évi V. 142/2. számú végzése folytán 75 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1898. évi Március hó 10-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 35 frt 77 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Kis-Iklodon alperesek lakásán leendő eszközlésére 1899. évi Oktober hó 17-ik napjának délelőtti 12 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hosszuaszón 1899. évi Oktober hó 4-ik napján.

Dózsa Sámuel,
kir. jbirósági végrehajtó.